

ristiky jednotlivých dobových tanců a necelých padesát tanečních skladeb.

ZVUKY – ZESILOVÁNÍ A ZESLABOVÁNÍ

Pro obecné zásady práce s grafickými tónovými cvičeními nalistujte stranu 13 v tomto MS.

Obrazce v prvním řádku spojují již známé tvary. První obrazec je symetrický – začíná a končí na stejné dynamické hladině. U druhého se snažme respektovat rozdíl mezi počáteční a závěrečnou silou zvuku.

Při cvičení můžeme měnit

- rychlost zesilování a zeslabování (při zachování plynulosti)
- počáteční a závěrečnou sílu tónu ($f \rightarrow p \rightarrow mf$; $mp \rightarrow ppp \rightarrow fff$ a podobně).

Obrazce uvedené v prvním řádku lze hrát na hlavici i na různých tónech.

Ve druhém a třetím řádku cvičení v ŽS se žák učí pracovat s flažolety naznačenými tenkou zlatou čarou. První obrázek druhého řádku představuje nekontrolované zeslabování, druhý pak plynulé zeslabování známé z předcházejících cvičení.

POSTUP 3: FLAŽOLET

Hrajeme na hlavici:

- nasadíme poměrně silný tón, který necháme rychle spadnout (zeslabujeme ubíráním dechu)
- když se blížíme k minimu, zpomalíme zeslabování
- v okamžiku, kdy se tón začne vytrácet, nepřestáváme zeslabovat – zvuk jakoby přeskočí a ozve se jemný flažolet
- znějící flažolet držíme rovný.

Grafické vyjádření daného postupu:

(Čárkovaná čára představuje flažolet.)

Při hře na hlavici sopránové flétny se výška znějícího flažoletu pohybuje obvykle kolem tónu gis^2 .

Výuka probíhá ve dvou krocích. Nejprve se žák pomocí výše popsaného postupu snaží, aby se flažolet alespoň na chvíli ozval. Jakmile se mu to podaří, zaměříme pozornost na udržení flažoletového tónu a jeho stabilitu. Tento úkol není snadný, neočekávejte rychlé pokroky a vybatve se notnou dávkou trpělivosti.

Flažolety se dají hrát i pomocí některých běžných prstokladů. Na sopránové flétně se však obvykle ozývají obtížně, s žáky je tedy hrajeme zatím pouze na hlavici.

Flažolet představuje vynikající dechové a tónové cvičení. K jeho udržení potřebujeme vyvinout určitou aktivitu dýchacích svalů a jakmile svaly povolí, flažolet se ztratí. Stupeň aktivity dýchacích svalů nezbytný pro udržení flažoletu je blízký vhodnému napětí při hraní – proto používáme flažolet pro nácvik pocitu dechové opory. Podmínkou ozevu je i uvolnění hrtanu a svalů v oblasti krku – jakmile se krk „uzavře“, flažolet zmizí. Výhodou cvičení je, že je ihned slyšet, zda je žák provádí správně; dokáže-li udržet rovný flažolet delší dobu, znamená to, že jeho dech pracuje uspokojivě. Flažolet se dá kombinovat s pomůckami uvedenými v MS1 – hrajeme jej též na jedné noze, případně v pozici dechového cvičení v předklonu na židli.

Doporučujeme flažoletová cvičení často používat a vracet se k nim v průběhu celého dalšího studia.

Nasazení flažoletu bez předchozího zeslabování vyžaduje precizní koordinaci dýchacích svalů a pravděpodobně bude nad síly většiny dětí, proto je od žáků nevyžadujeme.

PÍSNÍČKY

ŽS cvičení 16

Text italské písně *Buon giorno, mia cara* zní v doslovném překladu: Dobrý den, milé dívky. Mnoho polibků!

Písníčka se dá hrát i jako kánon s nástupy po čtyřech taktech.

Možná artikulace:

